Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 171. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 26. липня, 1922.

VOL. XXX. — No. 171. — Jersey City, N. J., Wednesday, July 26, 1922. — THREE CENTS

УРЯДОВІ ПЛЯНИ ПРО ЗАРЯД ВУГЛЕВИМ ПРОМИСЛОМ

ВАШІНГТОН, 24. липня. — Пляни державного заряду вуглевим промислом уже готові і ґенеральний прокуратор (міністер справедливости) вже видав свою опінію про нього, признаючи його згідним з американським правом.

Плян сей полягає на тім, що начальний заряд над торговлею та розділюваннем вугля має спочивати в руках спеціяльної комісії у Вашінґтоні, в склад котрої мають входити люди, вибрані президентом Гардинґом зпомежи членів Федеральної Комісії Межистейтової Торговлі, представників міністерства торговлі, справедливости та внутрішних справ. Ся комісія малаби мати право установляти ціни на вуголь в ґуртовій то подробичній продажі, а кромі сього постановляти, куди має бути вуголь висланий на самий перед; при розвилці сугля вона малаби старатися зате, щоби вугля діставали передусім публичні інституції; промисли, які мають публичний характер, як зелізниці, трамваї, тощо; а наконець ті промисли, що виробляють річи, необхідні для життя.

ОТВИРАЮТЬ МАЙНИ ПІД ОХОРОНОЮ ВІЙСКА

ВАШІНГТОН, 24. липня. — З ріжних околиць доносять про отворенне наново копалень мягкого вугля, замкнених через страйк вуглевих робітників. З усіх місцевостий доносять, що в кождім случаю отворено копальні під охороною війска, однак ні в однім случаю не стверджено, щоби отворенне майни давало основу до надій на більшу скількість вугля. Всюди майнери здержуються далі від роботи.

ПОДОРОЖІННЄ ВУГЛЯ

ШІКАҐО, 24. липня. — Від початку страйку, ґуртова ціна на вуголь в Шікаґо підскочила з 5,15 доляра на 11,65 дол. за тону.

МАЙНЕРИ НЕ ХОЧУТЬ ВІДБУВАТИ ЧАСТИННИХ КОНФЕРЕНЦІЙ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 24. липня. — Окружний уряд майнерської юнії відкинув пропозицію представників вуглевої орґанізації відбути з нею конференцію в справі умов праці в сьому окрузі.

Се вже другий раз майнери відкинули подібну пропозицію властителів копалень вугля.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ ПОШИРЯЄТЬСЯ НА КАНАДУ

СІДНІ, Нова Шкотія, 24. липня. — Майнерський страйк, котрий мав початися дня 15. серпня, готов початися вже завтра, бо майнери є тої думки, що їх непорозумінне з властителями копалень вимагає сейчасової полагоди.

На страйк має вийти коло 12,000 майнерів.

СТРАЙК СТРАЙКОЛОМІВ

ДЕНВИЛ, Илиной, 24. липня. — Нині застрайкувало тут 30 робітників, спроваджених на страйколомство з Ню Йорку зелізницею Вобеш Ройлровд. Причиною страйку була кепська страва, яку заряд зелізничих варстатів давав стракоцомам.

Як лищень страйкоцоми зарядили страйк, міські власти зараз зажадали від зелізниці усунення сих людий з міста на тій основі, що їх дальший побут в місті є публичною небезпекою з огляду на ненависть до них зі сторони страйкуючих робітників зелізничих шап. Зелізниця заявила на се, що з хвилею виходу на страйк страйколоми покинули її службу і вона не має супроти них ніяких більше зобовязань, а кромі сього заявила вона, що страйколоми вже раз відмовилися їхати назад до Ню Йорку.

Покищо страйкоцоми сидять на поліційній стації і дістають арештантську страву.

БОЯТЬСЯ ВПЛИВУ СТРАЙКУ НА ОВОЧІ

ДЕЛТА, Колорадо, 24. липня. — Ріжні орґанізації садівників вислали до колорадських сенаторів резолюції, в котрих заявляють їм, що американським стейтам на східнім стоці Скалистих Гір грозить знищенне всіх овочів, коли уряд не подбає о збільшенне числа зелізничих возів для перевозу легко псуючихся овочів.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК НЮЙОРСЬКИХ КРАВЦІВ

НЮ ЙОРК, 24. липня. — Юнія кравців зарядила на завтра на 10-у годину рано великий страйк яких 50,000 кравців, щоби в той спосіб примусити всіх підприємців в місті підписати умову з юнією.

Таку умову вже покищо підписало 800 кравецьких робітень.

ФІЛІПІНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВНОЇ НЕЗАВИСИМОСТИ

ВАШІНГТОН, 24. липня. — Місія для Независимости Філіпін, котра приїхала до Злучених Держав, щоби добитися від конґресу та уряду повної независимости сих островів від Америки, предложила нині сенатови своє домаганне, а рівночасно подала до публичного відома свій заклик, в котрім викладає, чому Філіпіни повинні стати независимими.

АМЕРИКА ПРОСИТЬ ВІД АНҐЛІЇ ДОПОМОГИ ПРОТИ ПАЧКАРІВ ГОРІВКИ

ЛОНДОН, 24. липня. — Анґлійський уряд дістав нині від американського уряду ноту, в котрій сей просить помочи йому в здержанню безправної торговлі альконолічними напитками межи анґлійськими посілостями на Бермуді та Багама та Злученими Державами.

Анґлійський уряд сейчас почав слідство в справі сеї торговлі.

ГАРДИНҐ ЗАВЕТУЄ ВСЯКИЙ ЗАКОН ПРО БОНУС.

ВАШІНГТОН, 24. липня. — З Білого Дому дали до зрозуміння конґресовим політикам, що президент Гардинґ заветує всякий закон про бонус для бувших жовнірів, що брали участь в світовій війні.

ГАРДИНҐ ЧЛЕНОМ ІНДІЙСЬКОГО ПЛЕМЕНИ

Президент Гардинґ приняв запрошенне Плоскоголових Індіян з Монтани стати членом їх племени. Незадовго має відбутися урочисте принятте його в сини сього індійського племени, котре дістало своє імя від звичаю приплескувати голову малій дитині при помочи спеціяльного о колиски приправленої дошки.

У БРОДІ КОНИЙ НЕ ПЕРЕПРЯГАТИ

На Лилі Лейк в Абсекон, Ню Джерзі, потонув 18-літний Едвард Редмен, пробуючи на озері пересісти з одної лодки в другу.

ДО ПОВЕРНЕННЯ РОСІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВОЛОЧИСЬК. 10 липня. (Украінтаг). З Москва повідомляють по радіо, що в звязку з договором про навернення Німеччиною російських кораблів, приїхав у Москву начальник морського транспорту Німеччини.

ВИКОНАВЦІ АТАКУ НА СКІРМУНТА

Імена трьох українських офіцирів, що обкидали гнилими яйцями польського міністра заграничних справ, Скірмунта, підчас його побуту у Відні, є отсі, як їх подає краківська „Нова Реформа":

Ротмістр армії Петлюри, 36-літний Михайло Федитник.

Поручник армії Петлюри, 28-літний Омелян Тарнавський.

Підпоручник, 23-літний Михайло Дереш.

БЕЗПОМІЧНЕ НАСЕЛЕННЄ ВИМИРАЄ.

ЦАРГОРОД. 7. липня. — (Украінтаг). Харківські „Вісти" (ч. 82) повідомляють:

„З 28-ми вагонів, призначених з Волині для Херсону, за березень і квітень місяці не надійшло ні одного. З відомостей Центрального Комітету допомоги голодним одіслано 5 ваґонів.

Охорона дітей розвинена дуже мало. За увесь час розпреділено між орґанізованим населенням не більше як 100 дітей.

У Херсоні страшне безробіття. Заходів до влаштування кустар-артіллей, громадських праць і инш. не вжито ніяких, за відсутністю всяких коштів. Смертність дійшла до кольосальних розмірів.

Величезна пошесть плямистого тифу. При такій голодне-чі холера розвинеться „дуже широко. За тиждень зареєстровано 784 смерти від голоду".

Маємо ще один приклад „турботи" українського радянського уряду" про вимираюче населення України.

В той час, коли Херсонщина на протязі двох місяців не отримала жадного вагону зі збіжам, до Росії, згідно повідомленням Харківської газети „Помощь Голодним" відправлено 443 вагони збіжжа з України.

Наймити Москви ретельно виконують свої обовязки по грабуванню зголоднілого населення України.

ЗЛОВЖИВАННЯ ТА ВІДСУТНІСТЬ ІНІЦІЯТИВИ.

ЦАРГОРОД. 11. липня (Украінтаг). Харківська газета „Комуніст" (ч. 126) друкує допись з Донецького водозбору, в якому автор пише:

„В соціяльному забезпеченню — цілковите безладдя: не взято на обрахунок тих, що потрібують допомоги, переводяться зловживання в видачі продуктів.

Багато злого й в инших господарчих орґанах.

Відчувається відсутність живої творчої ініціятиви".

В КРАЇНІ КОМУНІСТИЧНОГО СОЦІЯЛІЗМУ.

ВОЛОЧИСЬК. 11. липня (Украінтаг). В Каменець-Подільських „Вістях" (ч. 13) знаходимо такі надавичайно характерні для совітського безправія урядові накази:

„Помічено, що по місті розліплюються всілякого роду накази, оголошення і реклями без реґістрації їх у відділі керування і без отримання належного дозволу.

Відділ Управління наказує, щоби все безумовно реґістувалось у відділі Керування, а на друкування і розповсюдхування всякого роду оголошень і реклям отримували належний дозвіл з відділу.

За невиконання цього наказу винні будуть притягнені до відповідальности в адміністраційному порядкові".

Чим же відріжняється країна соціяльних свобод від буржуазно-імперіялістичних держав?

Хіба тільки тим, що в більшости останніх для реклям та оголошень не потрібно жадних дозволів та реґістрацій.

Але слідуючий за цим параграф ще більш виразний і характерний для поліцейсько-крепацького режиму большевиків.

Він звучить так:

„Ніякі зібрання без дозволу відділу керування не можуть відбутись, тому віддділ наказує, що на отримання дозволу на улаштування зібрань повинні подаватись у відділ Керування заяви не меньше як за 3 дні о улаштування зібрання і про дозволенні зібрання за 3 дні до дня зібрання повинні друкуватись оголошення в місцевій урядовій газеті.

Особи, винні в улаштуванні зборі без належного дозволу, будуть притягатись до відповідальности в адміністраційнім порядку, а збори негайно закриються".

Чи варто було 5 років розтрілювати та ґвалтувати соціялістів та інтеліґенцію для того, щоби нарешті повернутися до царського режиму?

Закликаючи до єдиного робітничого фронту, большевики провокують західно-европейського робітника на виступи проти того режима, який дає останньому незрівняно більше прав, ніж поліційно-тюремний ремимпсевдо-соціялістів московського комуністичного гатунку.

БІЖЕНЦІ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ В БОЛГАРІЇ

До Варни причаяло над 20 лодок і суден з біженцями з В. України. Поки що нікому з них не дають дозволу висісти на беріг. Вони розказують, що на їх очах большевицький міноносець з Одеси почав їх обстрілювати та затопив кілька суден з біженцями, котрі хотіли виїхати без пропусків, бо заграничний пашпорт коштує 20 руб. золотом. Люде потонули, бо міноносець не допустив до їх ратовання.

До Варни прибуло також моторове судно „Картуш" з біженцями з Одеси. З 61 біженців — 36 заражених тифом, 5 померло в дорозі з голоду.

Поміж Варною і пристанями Чорного моря наладжено постійну комунікацію. Майже кождого дня відходять відтам кораблі з зерном і товарами до Одеси і Севастополя.

НОВІ ПОКЛАДИ НАФТИ В КАНАДІ

ОТАВА, 24. липня. — Міста Вейвнрайт та Едмонтон в Канаді захоплені новими відкриттями нафтових теренів коло Фебина. Величезна маса народа потягнула сейчас в сю околицю і заложила сейчас свої права на яких 3,000 акрів землі.

КРІЗА В ПОЛЬЩІ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ

ВАРШАВА, 20. липня. — Брак згоди та порозуміння межи головою польської держави Пілсудським та польським соймом у Варшаві заострюється далі і тепер край, як кажуть люди, що розуміються на умовах в Польщі, стоїть перед справдішньою горожанською війною.

Від коли Пілсудський спричинив уступленне кабінету Поніковського, на порядку дня стануло питанне, хто має висшу власть, голова держави чи сойм. Пілсудського попирають соціялісти та радикали, тоді як проти нього стоять всі націоналістичні польські партії. Боротьба межи сими партіями проявилася покищо так, що наперед вшехполяки не дали допомоги кабінетови Слівінського, котрий наслідком сього мусів зрезиґнувати, а потім Пілсудський не захотів затвердити кабінету Корфантого, котрого висунули вшехполяки. Сі події викликали таке розгоряченне межи президентом та соймом, яке може легко довести до проливу крови.

Вшехполяки по нинішний день відбули в самій Варшаві 27 зборів проти Пілсудського.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ КОНФЕРУЄ ЗІ СВОЄЮ ПАРТІЄЮ

ПАРИЖ, 24. липня. — Іґнац Ян Падеревський, котрий приїхав з Америки до Гавру на „Ля Савуа", виїхав сейчас до Парижа, де він стрінувся зараз з ґрупою своїх прихильників, котрі привитали його на двірци та обсипали його цвітами.

Опісля Падеревський відбув конференцію зі своїм головним махером, полковником Івановським, котрий приїхав просто з Варшави, щоби здати йому звіт з положення в Польщі. Як подають французькі ґазети, Івановський мав говорити Падеревському, що більшість сойму хоче довести до резиґнації Пілсудського, бо голова польської держави не хоче поступати згідно зі соймом.

Падеревський збирається зараз виїхати з Парижа, як він каже, до Швайцарії.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ БОРГИ В ҐАЗІ

ҐАҐА, 24. липня. — В Ґазі лишилася ще частина московської делеґації, а їх полишенне викликує ріжні пояснення в місцевих ґазетах. Найбільше правдоподібности має за собою припущенне, що большевицькі диплъомати лишилися, щоби поторгуватися ще з ріжними заграничним купцями за продаж концесій в Росії та на Україні, або продати ріжним купцям поконфісковані образи та діяменти.

НОВІ ПРИЯТЕЛІ: БОЛЬШЕВИКИ ТА ҐАҐСЬКА ПОЛІЦІЯ

Большевицька делеґація при виїзді до Москви дарувала головним урядникам ґаґської поліції прекрасні золоті пушки на циґара і циґарети. Памятка мала бути виразом вдячности за те, що поліція стерегла добре комісарів перед можливими прикростями зі сторони російських іміґрантів.

Поліція не приняла дарунків комісарів на тій основі, що вони певно походять з дібр, забраних комісарами приватним властителям.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ЗАДЕРЖУЮТЬСЯ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 24. липня. — Частина большевицької делеґації на ґаґську конференцію, котра вже виїхала до Москви з Ґаґи, задержалася на кілька днів в Берліні, щоби пробувати заключити деякі умови з німецькими капіталістами.

ХОРОНЯТЬ ВБИЙНИКІВ ЯКО ГЕРОЇВ

БЕРЛІН, 24. липня. — Нині відбулися тут похорони поручників Керна та Фішера, котрі дня 24. червня доконали замаху на німецького міністра заграничних справ Ратенава, а котрі поповнили самовбийство, коли федеральна поліція приснула їх в однім замку.

Похорони були справдішньою демонстрацією зі сторони монархістів. Орґанізація монархістів, з котрої рамени небіщики виконали замах, вислала на трунву вінці, на котрих висіли ленти, що величали небіщиків як „людий, що вмерли за ідеал". За трунвою йшли студентські монархістичні орґанізації. Монархістичного прапора не несли публично, але мав він бути скритий на похороні. З усіх сторін Німеччини понасилано цвітів та кондоленції.

БОРОТЬБА ЗА СВІТОВІ ПОКЛАДИ НАФТИ

АТЕНИ, Греція, 24. липня. — Грецьке правительство віддало анґлійській фермі „Анґльо-Першен Ойл Ко." концесію на нафтові поклади в Македонії, за котрі так побивалася американська фірма „Стендард Ойл Ко."

ЛІҐА НАРОДІВ ЗА МАНДАТАМИ

ЛОНДОН, Анґлія, 24. липня. — Рада Ліґи Народів на своїм нинішнім засіданню потвердила мандати над Палестиною та Сирією. Однак мандати не мають мати обовязуючої сили так довго, поки Італія і Франція не полагодять певних непорозумінь щодо тих мандатів.

ЖИДИ ВДОВОЛЕНІ З МАНДАТУ НАД ПАЛЕСТИНОЮ

ЛОНДОН, 24. липня. — Відбуваючийся тут світовий конґрес Сіоністів заявив, що Сіоністи приймають з вдячностю анґлійський мандат над Палестиною.

ПАРЛЯМЕНТАРНА КРІЗА В ІТАЛІЇ

РИМ, 24. липня. — З огляду на те, що Орляндови не вдалося зложити нового міністерського кабінету, король припоручив се завдання бувшому міністрови Бономі, котрому однак не пророкують кращої будучности, і котрого кабінет вже тепер, ще перед зложеннем, називають „літним кабінетом", пророкуючи йому упадок сейчас по літних вакаціях.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЩО ЙДЕ ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК?

Зелізничий страйк, який вже обняв велику частину зелізничих робітників, а котрий ґрозить обняти загал зелізничників, обертається коло трох дуже важних для робітників питань.

Першим питаннєм, се справа установлення робітничої заплати. Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав, котра без сумніву являється частиною федерального уряду, хоч вона складається з представників підприємців, робітників та широкої публики, приняла для зелізничих робітників таку заплату, яка не може їм дати відповідного життя. Хоч ухвала Ради була принята більшостю голосів Ради, все таки проти неї заявилися ґреміяльно всі три члени Ради, що засідають там яко робітнича ґрупа.

Другою справою є заведенне тою самою Радою несправедливих на думку робітничої ґрупи умов праці по шапах. Найголовнійшою кривдою в тім зглядi є усуненне заплати за перероб („овертайм"), який був заведений в час війни, коли американські зелізниці були під зарядом уряду.

Третою справою, що теж являється головним товчком в сьому страйку, є віддаванне направок зелізниць в руки чужих підприємців. На верха ся справа немовби зовсім маловажна та для робітників вповні рівнодушна. На ділі, однак, се віддаванне зелізницями направок в руки других підприємців послужило головним оружем в руках зелізниць проти робітничих юній робітників, занятих при направі зелізниць.

Всі три справи живо доторкаються робітничої долі і страйкарі заслугують на повну симпатію в своїй боротьбі.

МОСКОВСЬКА ДВОЛИЧНІСТЬ.

Московський телеґрафічний уряд розкидає по всему світу телеґраму про свою хоробру оборону прав поневолених націй. Доказом сього має бути факт, що московський Інтернаціонал віднісся до трох британських робітничих провідників з отвертим листом, в котрім підшептують їм внести рішучий протест проти засуду на смерть двох Айришів, що виконали успішного замаху на анґлійського ґенерала Генрі Вилсона. Отвертий лист каже, що провідники московського Інтернаціналу сподіються, що анґлійські робітники незадовго оголосять ґенеральний страйк для протесту проти вішання анґлійськими імперіялістами тих, що борються за свободу айриського народа.

Певна річ, що сама суґестія не є зла. Справді, не зле булоби, якби анґлійські робітники трохи рішучійше заявилися в справі анґлійської політики в Ірляндії, наслідками котрої являються такі вчинки, як убийство ґенерала Вилсона.

Всеж таки большевицька пропозиція має в собі стілько безхарактерности і справдішної московської дволичности, що сього не можна пропустити мовчанкою. Наперед впадає в око факт, що як довго в Ґенуї радили зі собою большевицькі „оборонці покривджених націй" та анґлійські „імперіялісти", так довго Москва мовчала немовби в рот води набрала. Якже лишень в Ґенуї розбилася торговля грузинською нафтою та українською пшеницею, як лиш показалося, що Москалі вийдуть з того ярмарку з великою дулею, то сейчас появляється письмо про анґлійський імперіялізм та про гнет Анґлії над Ірляндією. Московські большевики хочуть тим показати поневоленим народам світа, що Москва дуже остро виступає проти всіх національних угнітів, з котрих її нема ніякого зиску.

Ще острійше виступає московська відозва в обороні Ірляндії, коли її зрівняти з трактованнєм поневолених націй самою таки Москвою. Прецінь в той самий час, коли анґлійські імперіялісти кладуть справдішні основи під кращі відносини межи Анґлією та Ірляндією, в той самий час московські визволителі поневолених душать всякий визвольний рух на Україні, в Грузії, Туркестані, Арменії, Азербайджані. І в той самий час, коли в Лондоні гине ґенерал Вилсон за анґлійську політику супроти Ірляндії, в той самий час на Україні кипить від повстань, в яких гинуть московські комісари, а на Кавказі вбивають московських наймитів азербайджанські революціонери. Справді не можна побажати собі кращої відповіди на московську безличність, як те, щоби анґлійські робітники порадили московським шовіністичним „інтернаціональникам" зарядити ґенеральний страйк протесту проти імперіялістичної політики Москви на Україні, Білій Руси, Азербайджані, Грузії і других краях, силою, інтриґами та союзами з польськими та турецькими дуками загорненими в російську імперію.

ЗІ СТОЛИЦІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

(Нехай Німець скаже — ми не знаєм! — Каварняні гості. — Музика. — Дощ. — Спекулянти. — Новий базар. — Таємнича скарбниця. — Що то є „неп" і яке його значіння?

(Кореспонденція з Европи).

Що діється тепер на Радянській Україні? Це питання дуже важне для всіх українських земель. Бо від того, чи і як скоро упорядкуються відносини в головній части українських земель, залежати-ме доля всіх инших українських земель і в першій мірі доля Галичини.

Тому важний для нас кождий опис Радянської України, особливож опис чужинця. По перше тому, що наші люде взагалі нічого не пишуть про те, що там діється. По друге тому, що чужинець дивиться на наші справи спокійніще і безсторонніще.

Голос такого чужинця маємо в 20751 ч. „Н. Фрає Прессе", яка містить кореспонденцію свого кописувача Коліна Роса, з Харкова.

Отож нехай Німець скаже!

Зміст кореспонденції такий:

Харків.

Циганська капеля грає скоро, пориваючим ритмом...

Так. Уже знов є циганські капелі й каварняні концерти в Харкові (теперішнім) серци України. А каварень до схочу.

Оглядаю людей. Важко зміркувати, хто вони. Багато між ними військових з револьверами, багато большевицьких урядовців, але є й чисті буржуї. Бо переслідування буржуазії вже зменшилося тай вона важиться вже навіть прилюдно лаяти „брудну революцію". І вже починають оцінювати людей по зовнішному виглядови. Ось хозяїн господи каже двом убого одягненим людям перенестися з подушкових сиджень на деревляні стільці.

А шалені звуки музики не дають упорядкувати вражінь у голові.

Вчера вечером прибув я на слабо освітлений зелізничий дворець. Метушня і крик. Я уважно дивився на тих, що несли мої клунки й раз-ураз перелічував їх.

Потому ждав я на дощи, бо якось не прийдило авто, яке мені мало вислати на дворець міністерство заграничних справ. А з неба лило. За яку годину приїхало авто. По вибоях пігнали ми в місто. В отверте авто лило як з ведра.

Мимо пізнаї пори — доходила північ — в місті ще рух. В ясно освітлених виставових вікнах видно помаранчі, яблока, тісточка. Високі на поверх шиби каварні „Метрополь" кидають світло на давну вулицю Николаєвську, що тепер називається іменем українського революціонера Тевелева, якого розстріляв Денікін.

Їдемо доброї три чверти години. Тричі зліта внам пневматика з задного колеса. І тричі терпеливо накладає її шофер.

Нарешті заїхали ми перед велику віллю. Довго стукаємо. Відчиняє пані в знищеній сукні, але в елеґантних черевичках. І провадить до високої як саля кімнати з широким ліжком, великими зеркалами, подушковими меблями. Подібно, як було в часі війни у штабових кватирах за фронтом. На широкім ліжку тільки подушка і два простирала. А що тут студено, отож кладуся одягнений і накриваюся своїм мокрим плащем.

В читальни.

Стіни покриті картинами з останніх часів. Все в суміш: молодь, що бореться під дощем ґранатів, розірвані ланьцухи, селяне і ремісники при праці, апотеоза освободженого людства. Картини зовсім не зле виконані: на обличчах діячів знаменито представлений запал. Дивлюся на живих людей, що сидять кругом. На їх обличчах нема ні сліду запалу. Сидять собі перед тарілками з устрицями, що коштують міліони...

Коли так дивитися на спекулянтів і на велику ріжницю між убогими й богатими, то приходить на думку, що революція скінчилася, що комунізм помер і все вернуло до давного.

Одначе се небезпечний блуд, так думати. Бо революція зробила своє й по вигляді вулиць не можна оцінювати білянсу большевизму. Я заплатив 80.000 рублів за стакан чаю і вийшов. На вулиці видно — голод.

* * *

Моя мала учителька, російська Німка, здивувалася, коли я запитав її, кілько їй належиться за науку. Потому відповіла: „фунт хліба за годину. Там хлібом оцінюють все. Навіть ті, яким платню обраховують золотими рублями, воліліб обрахунок хлібом. Бо ціни на хліб ростуть. Причина несталих цін головно в голоді, який посувається від полудня й заняв уже більшу часть України. Видно його вже й у Харкові.

Дивуюся, як моя учителька може вижити та ще одягнутися. В її кімнаті нема вже багато річей, які можнаби продати. Ліжко і зелізна піч в її одинокій кімнаті. З помешканнями всім скрутно. Але спосіб життя мають одні гірший, другі лучший.

Та нові богачі це не тільки комуністи. Бо з партії недавно повикидали багато тих, що надужили свого становища до роблення маєтків. На загал — життя важке тут для всіх, з виїмком спекулянтів, що безсовісно тягнуть зиски з людської нужди. Та большевики мусіли з ними заключити компроміс. Видно це виразно на харківськім базарі. Кілько разів вони замикали цей базар! А він все відживав. Тоді большевики знищили всі будки на базарі. Але сегодня тих будок знов маса і крім того поза ними в 20 разів більше товарів, бо там не містяться.

На цім базарі можна всего дістати, чого душа забажає: мясо, солонина, ковбаси, хліб, мука, мід, масло, яйця, ярина, бульба, риба, олива, опірт, нафта, бензина, дерево, меблі, ліжники, дивани, зелізні, деревляні і плетені вироби. В окремім кутку продають золото, хоч це заборонено. Але як підійдете до того кутка, і виглядаєте так, що вам повірять, то з усіх боків заблестить вам перед очима: відкриваються плащі і на грудях бачите ряд золотих ланцюхів, отвираються руки й на пальцях бачите блискучі брилянти, обернені в діл. З ручних торбинок показуються шнури перел, брошки, золоті рублі. Почуваєтеся, мов у таємній скарбниці.

І ціни на це все низькі, як на европейські відносини. Бо хліб на Україні тепер дорожчий ніж золото. Вивіз золота заборонений. А що ціни хліба ростуть, а золота і инших річей ні, отож воно з дня на день танїє, дешевіє. Правдивий великий килим можна там купити за 5 до 6 тисяч нім. марок! А голод там такий, що за пуд муки можете дістати машину-молотілку!

Але на загал можна сказати, що „неп" (нова економічна політика) уможливляє перехід до лучших часів. Базарі ростуть з дня на день, навіть доми вже будують біля базарів! Камяні доми на склади і склепи!! Селяне можуть уже свобідно продавати свої плоди. В державних фабриках є тільки акордова праця. Основа богацтва — українська земля остала. Значить — і заможність мусить вернути й верне. Заграничний капітал має там поле до попису. А хто скорше посіє, той скорше збере.

Так пише чужий кореспондент.

Пора, щоб і наші заговорили!

Подав **О. Назарук.**

У Відні, 5. липня, 1922.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. С., Філядельфія, Па. — Безперечно маєте правду, що ми повинні бойкотувати ворогів, а в першій мірі наших хрунів. Колиби наш нарід мав більше відваги, то зумівби вимести усьо сміття з поміж себе. Не крутилибся поміж нами так сміло аґенти катів України.

М. Г., Плендом. — Спочуваємо вашому горю, але віршів не можемо помістити, бо не інтересні для загалу.

П. Б., Вінніпеґ. — Не можемо помістити, бо замало поетичні.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГАМТРАМК, МИШ. Товариство ім. М. Січинського, від. 146 У. Н. Союза, дає до відома, що наш звичайний мітинґ відбудеться в другу неділю по першім (а не трету, як було попередно). З причини зміни нашого льокалю, ми змінили день зборів. Слідуючі збори відбудуться о годині 3. пополудни в неділю, дня 13. серпня 1922 в Українській Хаті під ч. 2240 Ґрейлінґ стр. Просимо усіх членів точно о 3. годині прибути, бо є важні справи до полагодження. Богато членів, що обіцяли дітий своїх вписати до У. Н. Союза, просимо бути готовими на сей мітинг. Новоприступних членів просимо приходити поки час! — О. Ноґа, предс.; П. Андрушків, секр.

ЧИ БУДЕ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКИЙ ДОГОВІР?

Як відомо, Німеччина заключила з большевицькою Росією договір у Рапалльо, котрий викликав був підчас конференції в Ґенуї велике збентеження в кругах великої і малої антанти.

Особливо затрівожилася тим актом Франція і її годованка, Польща. Франція тому, бо вона боїться, що мир Німеччини з Росією може перемінитися дуже легко в союз тих двох держав, а колиб до того союза приступила Анґлія й Америка, то тоді прийшовби кінець нинішним снам Франції про панування над континентом. Польща-ж перестрашилася Рапальського договору, тому, бо на її думку він звернений в першу чергу проти Поляків. Утримається цей договір в силі — то не втримається при Польщі славний коридор Польський і ще не оден шматок загарбаної нею землі.

Цей Рапальський договір хочуть тепер Німці поширити також на „радянську Україну".

В тій цили відбувалися вже переговори радянських делеґатів з представниками Німеччини в Берліні, але до нічого не довели. „Радянська Україна" ставить услівя, яких Німеччина приняти не може. Між иньшими домагається звороту 400 міліонів марок німецьких, зложених ще гетьманом Скоропадським в Берліні, як фонд на потреби українських заграничних місій. Цей фонд, по упадку Скоропадського, був „бешляґнамований" Німцями, котрі його не хотіли видати ані правительству Петлюри, ні укр. „Червоному Хрестови", хоч частинно на акцію протиголодову, а тепер малиб видати його червоним лупіям і марнотравникам. Крім того домагається Радянське Правительство від Німеччини 4 міліярдів німецьких марок відшкодовання за перебування німецького війска на Україні. При тій нагоді завважимо, що чомусь то не домагаються від Німців ні московські, ні українські большевики тих 20,000,000 золотих рублів, які Зіновєв витратив на большевицьку аґітацію в Німеччині.

Як домагатися—то вже всього!

Ізза цих немилих Німеччині домагань були переговори між „Радянською Україною", а Німецькою Републикою на якийсь час перервані.

Дехто толкував собі тую перерву тим, що Німці не дуже то спішаться до заключення миру з українськими большевиками, бо бачать, що і з Рапальського договору нема їм великого пожитку.

Другі казали, що Франція рішучо спротивилася німецько-українському договорови, загрожуючи на випадок його заключення відповідними репресіями.

Тимчасом правда крилась десь глибше. Німці здержуються від поширення Рапальського договору на „Радянську Україну", бо договір між Німеччиною а Україною, бувби всеж таки визнанням самостійної, хочби тільки по радянському, а всеж таки самостійної України. А теперішні рішаючі впливи в Німеччині стоять на тому, що повинна бути одна, неділима Росія.

Найновіщі дневники доносять, що переговори ведуться наново, що шукають нової розвязки німецько-радянського питання і що на Україну виїзджає окрема німецька комісія, щоб прослідити те питання на місці.

Чи не скінчиться на тому, що мовляв: Чічерін виступав у Ґенуї в імени цілої Росії і що тим самим Рапальський договір обовязує і Радянську Україну?..

Тоді малиб ми ще оден доказ більше, що ніякої самостійної Радянської України нема, що все то одна брехня, щоб ніби українськими, а не московськими руками здирати останню шкуру з України.

Ф. Крегул.

ПОДЯКА.

Вважаю своїм обовязком подякувати Головному Урядови У. Н. Союза за скоре виплачення $1000, посмертного по моїм братові Т. Стасюк. А заразом відзиваюся до широкого загалу нашої еміґрації, щоби вони не дали себе заманювати в чужі та непевні орґанізації, бо справді ні жадна не стоїть так сильно фінансово як У. Н. С. Кождий свідомий Українець повинен бути членом нашої організації, яка є найпевнішою обезпекою для кождого на случай смерти чи нещастя. Усі Українці повинні злучитися в У. Н. Союзі, у своїй найсильнішій інституції.— **В. Стасюк.**

САМОЗРОЗУМІЛЕ.

Чим далі, тим більше негарні річи доносять з Польщі. Сварився Падеревський з Пілсудським, сварилися телеґрафами, лаючися зрадниками та музикантами (для політика певно велика образа). Сварився Пілсудський з Корфантим, бо Корфанти хотів скинути Пілсудського з престола, а Пілсудський не хотів пустити Корфантого на столець. Нарешті за панами почали сваритися й „хлопи", аби доказати, що як пани бються, то хлопів чуби болять. З Варшави доносять про великі демонстрації і протидемонтрації вшехполяків та соціялістів. Демонстрації звичайно переходять в бійки після польської поговірки: шкода губи, ліпший кулак. В бійках покищо ще не вживано пального оружа, але покалічені вже були. Поліція збільшає сторожі, бо боїться заострення боротьби...

Диву боротьбам нема. Люди, що привикли кулаком розправлятися зі всіми сусідами, певно з часом будуть кулаком розправлятися зі самими собою. Для сусідів загонистого народа з того користь така, що як Поляки добре возьмуться за чуба, то сусідам може вдатися вирватися з ярма закукуріченого народика.

ГАЛИЦЬКА ОРІЄНТАЦІЯ.

Орґан уряду д-ра Евгена Петрушевича „Український Прапор" подає під таким наголовком ось яку статтю, яка має значінне й для нас, українських іміґрантів в Америці, бо й тут ще не перевелися люди, які про старання добуття незалежности для Східної Галичини говорять з острахом — одні по щироcти, другі для своїх демаґоґічних цілий.

„Політика нашого Галицького Уряду і його представництв за кордоном ясна й послідовна. Вона прямує непохитно й одноціло до державної незалежности Сх. Галичини як етапу до Соборної України.

В міжнародніх зносинах докладно пояснено отсе змаганне, як однодушну волю українського населення Галицької Землі. З окрема на Міжнародній Конференції в Ґенуї ішла політика нашого Уряду по сій основній лінії через обстоюванне повної державної незалежности Східної Галичини, як першого — при теперішніх міжнародніх обставинах — етапу до здобуття державної самостійности всіх українських земель.

А що політика Галицького Уряду і його представництв у теперішньому моменті одиноко активна, то має вона своє значінне для українського народу взагалі. І тому всі верстви українського громадянства повинні не тільки відчувати, але й добре розуміти те значінне, яке має галицька політика для будучої долі українського народу як цілости.

Тимчасом в нашім громадянстві виринають тут і там прояви, які свідчать, що провідна думка нашої політики не всім ясна. Та супротивні виступи, під позором пожаданої критики, не тільки не поглибляють наших ідейних змагань до зєдинення нації, але навпаки — поширюють недовіре і зневіру, що є вельми шкідне, а навіть злочинне у критичній добі народнього лихоліття.

Ось приміром легкодушно кидається клич мовби політика Галицького Уряду не опиралася на волі українського населення Східної Галичини. А чому? Чи населенне Східної Галичини хоче далі мучитися в польськім ярмі, бо почувається вдоволеним владою Польщі і з нею поєдналося, — чи воно нічого більше не бажає, як визволення з польської неволі й добуття своєї незалежної держави? Відповідь самозрозуміла для кождого Українця! А коли так, то політика Галицького Уряду якраз опирається на волі населення і вона є дійсно народньою українською політикою, бо все і всюди обстоює послідовно й незмінно державну незалежність Галицької Землі, відкидуючи безоглядно всякі звязки з Польщею.

Та чи може політика леґітимного Галицького Уряду йти иншим шляхом? Про се не вільно нам мати двох думок, бо хто не вірить тяжким терпінням українського народу під окупацією Польщ іу Сх. Галичині, нехай подивиться на Холмщину й Волинь, а побачить нашу славну Україну при Польщі. У злочинну політику авантури України з Польщею наш Уряд ніколи не піде, бо се очевидна зрада рідного народу!

А відтак закидається, мовби політика Галицького Уряду не мала потрібної „твердості" в напрямку повної незалежности Сх. Галичини, але забувається, що отся твердість потребує якраз того головного підкладу, щоб усе наше громадянство одноцілим національним фронтом піддержувало політику Уряду за державною незалежністю Сх. Галичини. Всякі нерозважні сумніви й докори йдуть на лотоки імперіялістичної політики Польщі.

Нам усім спільна ідея самостійної Соборної України! На сю тему вже пора залишити всяку непотрібну дебату. Зєдиненне нації в Соборній Україні — се мета кождого Українця і її не треба понижувати демаґоґічними кличами, бо вона живе в душі українського народу. Але нашим шляхом і Піємонтом до сеї мети: Незалежна Галицька Держава!

Отсе наша галицька орієнтація. Її вважаємо в сучасних міжнародніх обставинах одиноко вказаним шляхом до великої мети."

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС ЖІНОЧИХ СПІЛОК В ГАЗІ, 14—20. МАЯ 1922.

(Комунікат Українського Жіночого Союза у Відні).

На засіданню Українського Жіночого Союза у Відні, дня 1. червня с. р., заходами якого виїзджала голова Української Жіночої Ради п. С. Русова на міжнародний конґрес жіночих спілок в Газі, складала делеґатка справоздання з конґресу.

На Конґрес зїхались представниці жіночих спілок з отсих країв: Північних Держав Америки 2, Арґентини 1, Австралії 4, Бельґії 3, Канади 3, Данії 6. Німеччини 11, Анґлії 20, Франції 15, Фінляндії 1, Греції 3, Угорщини 6, Ісляндії 2, Італії 3, Югославії 1, Нідерляндів 14, Норвеґії 15, Австралії 3, Румунії 3, Сербії 2, Тасманії 2. України 1, Швеції 4, Швайцарії 5, Південної Африки 4.

Проводила на Конґресі голова Міжнародної Спілки Жінок пані Ля Шононер Шик, з Швейцарії, почесною головою була лейді Абердін, з Лондону, секретаркою п. Бакер, з Гаґи, скарбником лейді Сандфорд, з Канади.

Конґрес поділився на 10 комісій: преси, мира і посередництва, виборчого права, морального захисту, громадського здоровя, виховання, еміґрації і іміґрації, праці і професії, фінансову, правового становища.

В кожній комісії обміркувалися ті питання, що були розіслані раніш окремим національним комітетом, і вироблялися резолюції, які передавалися до Виконуючого Комітету. В сім Комітеті брали участь лише голови національних жіночих спілок. Иншим членам національних спілок дозволялося бути присутними на Комітеті, але без права голосу.

Комісії почали працювати з понеділка 15. мая і працювали 3 дні, а з четверга, 18 мая, почав працювати Виконуючий Комітет, відбуваючи засідання два рази на день. По обіді відбувалися публичні засідання.

Перше публичне засіданнє відбулося в понеділок для взаімних привітань. Виступали усі голови національних жіночих спілок. З початку голова голяндських жіночих спілок вітала провідницю Конґресу, а по її відповіди забирали голос для привітань голови національних спілок.

Першою говорила Румунка, за нею Українка. Українська делеґатка вітала Конґрес від українських жінок та пояснила, в яких тяжких умовах доводиться їм працювати, завдяки окупації трьох сусідів їх Рідного Краю, навіщеного страшним нещастям — голодом і хоробами. Привітанне се зустрів Конґрес рясними оплесками. На другий день в усіх часописях Гаґи були видруковані промови деяких делеґаток, в тім також промову п. Русової.

Українська Жіноча Рада в еміґраційних умовах не могла приготовити матеріялу по питанням обняти порядком дневним Конґресу, тому п. Русова в працях комісій брала лише пасивну участь і тільки в Комісії виховання виступила з докладом про становище освіти на Україні.

Виготовлений п. Русовою обширний реферат про загальне положеннє на українських землях, з яким вона виїхала до Гаґи, не міг бути відчитаний на самім Конґресі, але був розданий всім делеґаткам національних жіночих спілок для поінформовання їх про наші національні справи.

Так само зладила п. Русова і доручила Секретаріятови Міжнародної Спілки Жінок реферат про діяльність українських жіночих орґанізацій, на підставі матеріялу, який доставили українські жіночі орґанізації, що належать до Української Жіночої Ради.

На публичних засіданнях Конґресу читалися реферати на такі теми: як боротися з венеричними пошестями, як найкраще використати виборче право жінок, про завдання праці в справі миру. Для сих рефератів Конґрес запросив найкращих промовниць жінок, але нашій делеґатці жадний референт не сподобався. Було ще одно аґітаційне зібраннє в справі виборів до голяндського парляменту.

Кожного дня пропонувалося делеґаткам оглядати кращі будинки і ріжні установи в Газі, але часу на се було мало. Наша делеґатка брала участь в огляданню Палати Миру і деяких шкіл. В одній школі навчання провадиться кінематографом. По закінченню Конґресу оглядала п. Русова дуже цікаву установу, яка відповідає тим колекторам, що їх заводять большевики. Ідея та сама, але виконаннє ріжне. Тут ся ідея виконана удово! Були ще поїздки на село, де істнує кольонія морального виховання жінки.

В суботу були перевибори президії Міжнародної Спілки. Головою вибрано лейді Абердін, скарбником лейді Сандфорд, секретаркою п. Бакер.

Лейді Абердін дуже мило ставилася до української делеґатки. В розмові з нею п. Русова вияснила справу зібраних Новозеландськими жінками жертв для України, які були переслані централі національних жіночих спілок в Лосдоні і з відси через похибку пішли до Росії. Лейді Абердін обіцяла п. Русовій поробити всі заходи, щоб ті гроші були повернені і віддані нам, Українцям, для голодних на Україні.

В суботу веером була спільна вечера учасниць Конґресу в одному з найкращих готелів Гаґи, на кінці міста, серед чудових садів. За вечерею говорились промови. Промовляла й українська делеґатка. Вона дякувала голяндок за гостинність а взагалі делеґаткам Конґресу за добре до неї відношеннє і щире співчуттє до становища її Країни. П. Русова висловила при сім бажаннє, щоби жінка прийняла діяльну участь в перебудові соціяльного життя в найбільш демократичному напрямку, на основах рівности і братерства.

Але сі слова — рівність, демократизм — лунали страшною дісгармонією в роскійшній салі, перед льокаями у фраках і роскішними баронесами в декольте, — вони здалися страшним, далеким відгуком „большевизму". Та наша делеґатка закінченнєм своєї промови позолотила гірку пілюльку, запевненням, що перебутий на Конґресі тиждень був для неї промінням сонця, після тяжких її переживань в Ріднім Краю.

В неділю 20. мая всі голови національних жіночих спілок взяли участь в прогульці на пароплаві по озерах, улаштованій жінкою богатого негоціянта п. фон Берґ, а на другий день повезено їх на презентацію до королеви Голяндії Вільгельміни, яка живе в своїй літній резиденції, в 4 годинах їзди від Гаґи.

Перед палатою королеви привітала делеґаток з цікавістю юрба „туземців", а відтак фройліни королеви в чорних убраннях (в палаті був якийсь траур) і інтендант палати та провели через величний вестібюль в сад, де делеґатки „вистроїлись" в зарані уложеному порядкові. Українська чомусь мала стояти коло Ісляндки.

Королева спішно вийшла до делеґаток з палати з кількома мужчинами з її свити і своїм чоловіком (не королем, а чоловіком королеви!). Огрядна, літня жінка, з розумним простим обличчям голяндської господині, королева в глибокому траурі обходила всіх делеґаток, кожній подавала руку і дещо розпитувала. З одними говорила по анґлійськи, з другими по німецьки.

До п. Русової звернулася королева по французьки і запитала, чи багато маємо обєднаних жіночих орґанізацій. П. Русова відповіла королевій, що українські жінки багато працюють і найкраще є зорґанізовані в Галичині, що на Україні лютує голод і потрібна спішна допомога. Королева „мило" всміхнулася і перейшла до Ісляндії...

Потім запровадили делеґаток до палати і тут угощали чаєм. П. Русова і тут оповідала про свій нещасний край, про голод, а фройліни королеви з жахом затуляли пальцями свої вуха від тих оповідань та припрошували її до солодощів, передали навіть кілька пачок чоколяди для голодних дітей...

По закінченню Конґресу канадійка лейді Санфорд, касієрка Міжнародної Спілки Жінок, закликала яких 10 делеґаток до себе на перекуску і тут, оповідає п. Русова, в досить інтімному гуртку почувалась справді можливість братерського єднання і спільної праці усіх жінок, по всіх краях перш усього для привернення всесвітнього миру, для захисту прав усіх націй, для оборони прав жінки, як найслабшої в боротьбі за істнованнє.

Привітлива господиня звеліла всім своїм гостям, з ріжних кінців світу, що сиділи за столом, взятися міцно за руки одна з другою і тим символізувати єдність жінок всього світу в їх змаганнях. Се внесло в товариство елемент теплоти і взаїмного співчуття та стало яснійшим і значіннє таких Конґресів, як би вони по буржуазному й не виглядали.

З таким почуттям опустила українська делеґатка Гаґу.

———o———

Ухвалені Конґресом резолюції, на внесення окремих комісій, такі:

Комісія виховання. Міжнародна Рада Жінок звертається до національних рад, які до неї належать, щоби навертали свої уряди до того, щоби по школах уживався такий плян і програма науки, який би давав громадянкам можливість такі ґеоґрафічні, історичні і економічі факти, а також присвоїти такий світогляд, який би найкраще сприяв реалізації европейського і всесвітнього миру та установленню мирних відносин одної нації з другою.

Комісія **жіночої праці.** Міжнародна Рада Жінок протестує проти того, щоб жінок завше ставилось в принижене становище супроти мужчин при приняттю їх до тих або других професійних установ і що до підвищення їх становира внутрі тих установ.

Міжнародна Рада Жінок стверджує принцип „a franail egal, qalaire egal", щоб не було ріжної оплати праці обох полів.

Міжнародна Рада Жінок бажає, щоб заборона праці жінок до і після родів йшла в супроводі забезпечення материй не меншого, як їх постійна заробітня платня.

Міжнародна Рада Жінок бажає, щоб не було ріжних перешкод для праці замужніх жінок.

Постійна Комісія Жіночої Праці бажає працювати в постійному контакті з Біржою Праці.

Комісія розішле усім національним жіночим радам анкетний листок, щоб довідатись, як поліпшити становище робітниці.

Комісія правового становища жінки. Зробити анкету по всіх краях про правове і економічне становище жінки, як дружини і матері та які зміни бажані в законах для поліпшення становища жінки на думку місцевих національних жіночих рад.

Зібрати відомости від національних жіночих рад, чи бажано, щоб незаконні діти зрівняні в правах з законними, чи не пошкодить се нормальному станови родини, які зміни в істнуючих законах відносно незаконних дітей визнають потрібними місцеві національні жіночі ради.

Комісія громадського здоровя. Щоб усім національним жіночим радам були розіслані інформації і література про орґанізацію осібного громадського руху, т. зв. „Червоного Хреста Молоді", особливо бажано, щоб листуваннє ріжних груп дітей, членів Червоного Хреста ріжних країн пересилалися від одної національної ради до другої і щоб ради сприяли сьому рухови задля його значіння для здоровля громадянства.

Поширити пропозицію італійської Національної Ради Жінок, яка радить вести спеціяльну пропаґанду для кращого діягностіовання і негайного лікування сифілісу і для сього розіслати осібну анкету.

Надрукувати відчит д-ра Тіолле Ландрі, який подає відповіди на сю анкету, щоб він друкувався під доглядом президенток і віцепрезиденток ґігієнічних комісій і комісії моралі та щоби до спільної праці по сьому питанню закликувалися инші товариства, зацікавлені сим питанням.

Комісія преси. Як тимчасову міру пропанується доручити президентці використати послуги секретаріяту Міжнародної Ради Жінок для перекладів і помножування та упевнитися, скільки Комісія потребує грошей до слідуючого Конґресу.

Утворити листуваннє між пресовими комісіями окремих національних жіночих рад.

Щоб публікації кожної національної жіночої ради розсилалися усім членам Комісії Преси.

Бюлєтін Міжнародної Ради Жінок мусить надалі правильно виходити і усі члени МРЖ. мають відповідати за його зміст, який мусить бути в згоді з засновками МРЖ.

Голова Комісії прохає усіх членів Комісії правильно досилати усякі цікаві відомости за ріжні парляментарні законопроєкти, реформиї т. и., правильно оплачувати свої листи, щоб не приходилося доплачувати.

Збирати інтернаціональні часописи, друковані в їх ріднім краю.

Присилати вирізки з часописей.

Побільшити кошти Пресової Комісії, щоби голова її могла посилати ріжним комісіям преси інформації, вирізки і т. и., коли се визнає потрібним.

Комісія миру і посередництва. Щоб МРЖ. вимагала платню жінкам депутаткам і технічним порадникам в засіданнях Ліґи Націй, а також в її комісіях.

Вести пропаґанду всесвітнього роззброєння, засновуючи її на економічних, фінансових, моральних і соціяльних підставах цілої сеї проблєми.

Щоб кожна країна призначила денх Міжнародного Миру, найкраще 18 мая, день першої мирової конференції в Газі.

СПРОСТОВАННЄ.

В ч. 256 „Свободи" з 2-го падолиста 1921 р., була поміщена допись з Кліфтон, Н. Дж., під наголовком „Юди в двайцятім століттю".

Автор цеї дописи, попри хвальбу Товариство Української Січи, від. 182 У. Н. Союза і самого себе, за купно бондів У. Н. Позички, перепачкував на сторінки „Свободи" цілу низьку сплетень на господарку бувшого предсідателя а свого попередника, тай цілу інтриґу так хитро змішав з сучасним проти-большевицьким рухом, що тільки обзнакомленому з місцевими відносинами, ясним могло бути, що то діло злоби, що це не похвала а глум і обида Товариства і людей в нім найбільше заслужених так, як ціла тая допись то від початку до кінця одна рафінована брехня. Неправдою бо є, щоби в той час або перед тим, чи опісля були в товариській касі якісь недобори; неправдою є, щоби хто небудь з нашого Товариства був перше апостолом а опісля став зрадником-юдою, неправдою є, щоби між нами були такі що пересякли наукою Бриська з „Виродної Волі" або стали наймитами Лейби Троцького, неправдою є, щоби у нас показувались такі чуда як їх назвав дописуватель „Товариш", будьто по кождім представленню аматорських вистав які аранжував „бувший предсідатель" всегда були недобори по $20, $30, які треба було покривати готівкою з каси а противно, правдою є, що названий Юдою і Лейбовим наймитом, всегда був щирим українським патріотом і таким остає до днесь, підчас коли той саме дописуватель „Товариш", що лляв крокодилеві слези у своїй дописи і кликав лукаво „Верніться, поки час, бо потім буде запізно" тепер сам втік, але ми його повороту собі не бажаємо і кликати за ним не хочемо.

Однак тому, що наше Товариство недавне і предсідателів богато не мало, тай тільки мало одного такого предсідателя що й аранжованнем аматорських вистав занимався і много добра і слави нашому Товариству придбав а тепер знов став нашим предсідателем, бо „Товариш" втік туда, де Юди йому предвидджувалися, в імя правди домагаємося поміщення цего оріґінального спростовання, щоби так інтересованим, як і всім свідомими наших льокальних справ і інтриґ доказати, що навіть так рафінована злоба, довго тріумфувати не може.

ЗА ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ СІЧИ, ВІД. 182 У. Н. СОЮЗА:

Петро Хорко, містопредс.,
Мих. Пипюк, секретар,
Филип Ґулька, касієр.

(Печать).

Ем. Л—о.

БУВАЛО А НИНІ...

Давно вже не був я в мойому ріднйому селі. Сім літ пройшло мені на війні і в полоні. Мусіло там за цей час багато змінитися, як і всюди инде.

Ось саме вернув я з російського полону, від большевиків; хотів я вернути в мої рідні сторони, в верховину гуцульську. Та ще не зараз мені судилося. Прибув я саме до Галичини в той час, як на Гуцульщині проголосили польські власти виімковий стан, бо там великі „заворушення" були. Богато тоді наших людей згинуло, багато відіслано до арештів в Коломиї. Щоби я міг тепер відвідати мої рідні сторони, я що вернув від большевиків, про це не було й що говорити...

Треба було ждати. Вкінці наспіла ця хвиля. Прийшов я до мойого села. І не спізнав його, спалене, знищене. Люде як тінь, ледви волочуть ногами. Вони мене не пізнають, а я їх також. Сумні річи оповідають...

На неділю було заповіджене весілля у Гончарюків, видавали свою дочку-одиначку за Степана Гарасимюкового. Я нарочно постановив лишитися в селі, щоби бути на весіллю.

Та не було це те веселе, гучне весілля гуцульське, як за давніщих ліпших часів.

Я задумався. І в уяві бачив я колишнє гуцульське весілля. Ось уже день відізду молодої з родинного села. На кониках-ґуцуликах приїхали свояки, приятелі і знакомі молодого — яких сто леґінів. Посадили молоду на коня, в якого гриві вплетені було ріжноколірові стяжки. Леґіні їхали по обох боках молодої, стріляли подеколи у воздух з пістолів і рушниць. Инші гнали геть попереду, переганялися. Музики грали палкі, але тужні пращальні пісні.

Нараз почув я на мойому рамени дотик чиєсь руки. Оглянувся, хто це перервав мені мої мрії. Старий Ґуцул видно почував те, що й я. Він мовив: Правда, панойку, не так було відбувалися у нас весілля.

— Правду кажете, дедю. Та що діяти! Прийдуть іще й для нас ліпші часи. Перебули наші діди панщину, то й ми перебудемо ці тяжкі хвилі.

Потішував я його як умів, хоч сам не міг розігнати власної чорної задуми.

Тяжкі удари перейшов наш нарід, пережив великі нещастя. Які війска не нищили нашої країни за цих сім літ. Гарматні стрільна понищили наші села, та нашому серцю, нашій души вони не всилі нічо заподіяти. Ворог зрабував, сплюндрував наш край, але йому не вдасться відібрати відваґу справжніх українських синів; тюрми, інтернування, переслідування додадуть гарту нашим душам, зміцнять любов до рідного краю. Хто глядить на високі хоч сумні чола наших леґінів, на їх зір соколиний, на їх широку грудь— мусить вірити, що наша справа не пропала, бо вона в нас самих.

Нарід, що стільки горя переніс, що стільки витерпів, в котрого кождій родині нема, щоби когось не оплакували — цей нарід пізнав, яка дорога свобода! І цей нарід зуміє виховати покоління, що не буде боягузом. Кожда мати виховає сина на відважного льва, що зуміє таксамо хоробро захищати свободу батьківщини, як і часть матерей і жінок, бо це наказують могили його предків, що згинули за цю свободу.

ДО ВИЛУЧЕННЯ ЦЕРКОВНИХ СКАРБІВ

ПРАГА. 11. липня. — (Украінтаг). Московська „Правда" (ч. 124) повідомляє:

„Вилучення церковних скарбів в Донецькій ґубернії пройшло з успіхом. Вилучено понад 500 пудів срібла і 10 фунтів золота.

— З храмів та сінагог міста Слуцька вилучено 3 пуди 17 фунтів срібла.

— З Солвецького монастиря вилучено 84 пуди 30 фунтів срібла та коло 10 фунтів золота. Вилучено 11 срібних хрестів в золотій оправі, 9 мітр, 1988 дорогіцінних каменів, з яких багато висить по 20 каратів. Загалом відправлено до Москви(!) 158 пудів цінностей".

ЗА ТІСНИЙ ҐОРСЕТ.

Гарною й стрункою хотіла бути в день свого шлюбу одна молода в Ґренав на Шлеську і тому йдучи до шлюбу, так стягнула ґорсет, що в дверіх костела впала трупом на руки молодого. Лікар ствердив смерть в наслідок сильного стягнення ґорсету.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1923.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона 47 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безсловно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб аби їх фотографії були поміщені в календари на 1923 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $8.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДОПИСІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Бейонська громада при роботі.

Мимо сего, що бейонська громада мала числом, но велика ділом. Перше закупила укр. бондів за $1,365. Зібрала $56.95 на оборону Федака і вислано на адресу Земельного Гіпотечного Банку у Львові в долярах 54 доляри, оплата $2.95. Збіркою занявся тов. А. Басараб і Ліга Горожан Укр. Роду в Бейоні.

Заходом Окружного Комітету з Ню Йорку відбулося тут віче дня 2-го липня, на котрім громадяни ухвалили одноголосно, щоби кождий Українець і Українка що найменьше жертвував 2 доляри на голодуючих братів на Великій Україні. Сі гроші мають бути зібрані в Бейон, Н. Дж. і вислані просто з Бейону на руки українських ратункових акцій на Україні, у Відни або в Галичині. Тому на бік всяке партійне та приватне „я", всі як оден жертвуймо, а недовіркам і тим що жотять в теперішний час виставляти своя „я", плюньмо у очі і скажім проч! Вперед Бейонська громадо! Не полишайлося позаду в так важній справі як поміч голодуючим на Великій Україні!

Комітет збірки для голодуючих на Великій Україні.

—o—

ТОНАВАНДА, Н. Й.

Збірка на українських жовнірів.

У відповідь на роспучливий поклик „воіна-ізгоя" — ізгоі-скитальці" в Норт Тонаванда, Н. Й. зложили свою лепту на укр. жовнірів в Чехословаччині. Пересилаючи цю жертву, бажаємо і їм і собі, щобисьмо усі могли як найскорше стати „отчичами" на своїй вільній землі. І хай будуть певні, що наша еміґрація за них не забуде, а подасть належну їм поміч. Ми добре тямимо, хто вони і які наші обовязки супроти них. Біда тільки, що нас, на еміґрації мала жменя, а із того ичмало повисипувалося на бік.

Анна Дупляк $1.00, Мат. Краль 1.00, Евстахій Волошин 50 цнт., Варвара Закарочин 25, Михайло Кабінець 1.00, Н. Тамарчевський 50, Катарина Крулік 1.00, Анна Супек 50, Марія Турецька 1.00, Катарина Набожна 50, Ст. Пецько 50, Антін Качоровський 1.00, Никола Захарків 50, Катарина Модирацко 75, Іван Павліцький 50, Н. Лещинська 25, Ів. Клімаш 50, Василь Конечни 25, Йосиф Олексак 1.00, Володимир Саджиняк 25, Антін Ніціщевський 50, Николай Цізмар 1.00, Николай Засімович 25, Кость Мигалик 50, Стеф. Керницький 2.00, Людвік Чохара 1.00, Андрій Маєвич 50, Стефан Дужий 50, Павло Півторяк 50, Іва Свистун 1.00, Лойз Яніш 2.00, Василь Сенський 50, Никола Джуга 75, Іван Петричка 50, Людвік Мрочко 50, Марія Шустай 25, Іван Баран 25, Антін Федорович 1.00, Пелагія Фасуля 1.00, Катарина Богдан 1.00, Іван Богдан 1.00, Марія Турецька 50, Ілько Мига 50. — Загальна сума $30.25.

Ці гроші відослано до тов-а „Самопоміч" в Йозефові.

І. Богдан, голова.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ В ЕВРОПІ

На поклик Товариства Української Лолодежи в Ню Йорку зголосилися нище названі громадяне зі слідуючим листом:

„До Товариства Української Молодежи в Ню Йорку.

Як довідуємося з Вашого поклику, що є поміщений в 155 числі „Свободи" — наші студенти на еміґрації бажають покінчити свої студії і просять помочі від української суспільности в Злучених Державах. Як міркуємо, то неможливо зречися їх просьби, але треба робити заходи, щоб не оставити їх, а дати поміч нашому народньому цвітови, що пережили страшне марево і до сьогодня караються на чужині здаючись на ласку й неласку чужих. Між тими скитальцями знаходиться і наш земляк, Петро Вересюк з Богданівки, Галичина. Ми тут в Нортгемптон, Па., його односельчани постановили взяти його на свою відвічальність і давати йому поміч посилаючи $5.00 місячно. Хотяй наше положенне не так дуже добре, однак народній обовязок кличе нас собі від уст відорвати, а дати тим, що потребують помочі. В залученню пересилаємо $5.00 на перший місяць, а нам просимо прислати його фотографію з квестіонаром.

Іван Маґерка,
Стефан Тюхтій,
Василь Андрусишин,
Василь Саюк.

Нортгемптон, Па.

Таксамо відгукнулися на наш поклик громадяне: **Іван Сохорович, Йосиф Литвин, Стефан Ґаврик, Олекса Пелатюк** та **Василь Кордуба** з Міннеаполіс, Мін., які спільними силами зобовязалися давати удержанне студентови, призначеному Товариством. Їм призначено студента медицини у Відни Теофіля Кучковського (ч. 117). Крім того гр. **Іван Щвед** з Карнеґі, Па., зобовязався посилати що місяця $5.00 студентови гірничої Академії у Пшібрамі, Чехи — **Миколі Шемердяк** (ч. 21), а крім того на бажанне **Анни Зборівської,** Орандж, Кон., призначено на її удержанне студента гірничої Академії в Пшібрамі **Романа Колтунюка** (ч. 101).

Треба надіятись, що се зрозуміння ваги освіти зі сторони робітників, котрі по кількох складаються на удержанне одного студента — послужить добрим приміром і заохотою для тих, які можуть дати, а не дають і що з початком шкільного с. року тих 250-ох студентів, яких імена були оголошені дістануть першу місячну підмогу від Земляків-Опікунів.

До тепер зголосились опікуни для чч. 102, 21, 117, 238, 101.

В Ню Йорку, дня 22. липня, 1922. р.

ЗА ТОВ. УКР. МОЛОДЕЖИ В НЮ ЙОРКУ:

Богдан Каштанюк, голова
Осип Білоґан, секретар

ПОВСТАНЦІ В ТЕРСЬКІЙ ОБЛАСТИ.

ЦАРГОРОД, 11. липня. (Украінтаг). На подавлення повстань в Терсьӣй области перекинута частина військ з України на Тершину.

Повстанці зробили напад на стацію Миколаївську і захопили начальника постачання кавказької трудової армії армії, комуніста Євгенія Івановича Формина.

Формина тутже розстрілено.

ПОЧАТОК КІНЦЯ.

ЦАРГОРОД, 7. липня. (Украінтаг). — Коли уважно прослідкувати за тими зізнаннями, які дають керуючі кіти комуністичної політики на сторінках совітської-ж преси, а також додати до цього обєктивно-інформаційний матеріял про економічний стан в ріжних галузях совітської промисловости, то виразно побачиш, що большевики і політично і економічно уже конають, надійшов початок їхнього кінця.

Так, роблючи на комуністичнім Зїзді доклад про аґітаційно-пропаґаторську працю, товариш Яковлев, між иншим, заявив:

„Слід ствердити цілком безсторонньо, що в літературній та ідеольоґічній царині ми починаємо втрачати цілу низку позицій. Яку зброю має теперішнім часом комуністична партія, щоб дати отсіч нападу буржуазії в царині ідеольоґічній — питається товариш Яковлев і відповідає: насамперед, на передньому місці стоїть преса. Становище її дуже й дуже є сумне, не вважаючи навіть на те, що тепер її станвище трохи поліпшало...

„..Радянська партійна школа, констатує доповідає, переживає важливу крізу.

Не менш серійозна й справа про видання підручників. Не зважаючи на категоричну в цій справі постанову 10-го Зїзду, за увесь останній рік видано тільки 5 підручників.

Нам треба, каже він, утворити на селі опорні пункти. До цього часу їх в нас нема. Хати-читальні, що були, майже скрізь зачинені, а між тим вони були яскравою плямою на сумному фоні сільського життя."

Не менш безпорадні речі роскриває й другий докладчик товариш Сафаров, який докладає про Російську Комуністичну Спілку Молоді.

„В сучасний момент, каже він, налічують біля 80.000 безробітних підлітків, значна частина молоді спекулює, а серед безробітних дівчат шириться проституція."

Товариш Сафаров зазначає, що в лавах робітничої молоді починають провадити працю ворожі російській комуністичній партії — меньшевики й соціялісти-революціонери. „В сучасний момент, звичайно, поспішає заспокоїти товариш Сафаров, значіння цих партій мале, але дрібно-буржуазна стихія загрожує захопити робітничу і особливо селянську молодь."

Це такі непевно-сумні нотки починають згучати в устах керуючих і відповідальних комуністів.

Для цього у них є багато підстав.

Інформаційні відомости большевицьких ґазет не менш безпорадні.

В одному тільки числі Харківських „Вістей" (черга 82) читаємо:

„В Ратау (Радіо-телеґрафне Аґентство України) відбулася нарада Аґентства та представників редакцій ґазет: „Комуніст", „Хозяйство України", „Пролетарій" і „Жжний Гудок".

Зясувалося, що низка хиб у праці РАТАУ (недостатня літературна обробка радіо-телеґрафної інформації й т. ин.) виникає через недокладний склад редакційних робітників Аґентства.

Зазнайомившись потім з фінансовим станом РАТАУ, нарада визнала його за катастрофічне".

Про олійну промисловість на Україні в тій же ґазеті знаходимо такі відомости:

„З самого початку роботи заводів Донецької групи почались повсякчасні тертя з Опродкомгубом, Опродкомармом і Радою Народнього Господарства. Часто праці заважали бандити.

Підприємства Вовчанської групи за останні 4—5 років не ремонтувалися і оборудування їх дуже попсувалось.

Зле відібється на роботі заводів недоговоренність Центру з Народнім Комісаріятом Харчування".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".